

KIRJA-ARVOSTELU

Juho Wilska

Artikkelikokoelma syventyy suomalaisiin miehiin sotilaina

ABSTRAKTI / ABSTRACT

Kirja-arvostelu teoksesta Marko Tikka (toim.): Sinivalkeisia sotureita. Suomalaismiehet asevelvollisina, sotilaina ja veteraaneina. Vastapaino 2025, 298 s.

Toinen maailmansota, sota, sotahistoria, miehet, maskuliinisuus, sotilaat, veteraanit, suojeluskunnat, suojeluskuntalaisuus, talvisota, jatkosota, Akateeminen Karjala-Seura, asevelvolliset, 1900-luku, sotilaspastorit, uuspatriotismi

161

Juho Wilska, Turun yliopisto, jmawil@utu.fi

Marko Tikka (toim.): *Sinivalkeisia sotureita. Suomalaismiehet asevelvollisina, sotilaina ja veteraaneina. Vastapaino 2025, 298 s.*

Asevelvollinen – sotilas – veteraani. Nämä kolme teemaa lupaa otsikossaan käsitellä Marko Tikan toimittama n. 300-sivuinen artikkelikokoelma. Seitsemän artikkelia liikkuvat kronologisesti Suomen sisällissodan ajoista kohti nykypäivää: Ensinnäkin Marko Tikka käsittelee suojeluskuntalaisuutta ja Anders Ahlbäck asevelvollisuusarmeijan sotilaita sotienvälisenä aikana. Tämän jälkeen painopiste siirtyy toisen maailmansodan aikaan, jota käsittelevät André Swanströmin artikkeli Akateemisen Karjala-Seuran sotilaspastoreista, Ilari Taskisen toisen maailmansodan suomalaissotilaiden maskuliinisuuksia pohtiva artikkeli ja Ville Kivimäen sotilaiden siirtymistä veteraaneiksi sodan jälkeen tarkasteleva artikkeli. Veteraanisukupolven käsittelyä jatkaa Olli Kleemola pureutuen veteraaneihin suomalaisessa yhteiskunnassa ja lopuksi Jussi Jalonen purkaa niin sanottua uusisänmaallista käännettä 1990-luvulta lähtien. Suurin osa teksteistä liittyy toisen maailmansodan aikaan ja ilmiöihin – kuten suomalainen sotahistoria yleensäkin.

Kuten monipuolisen artikkelikokoelman kohdalla voikin odottaa, tutkijat syventyvät aiheisiinsä ja käyttävät laajasti erilaisia aineistoja kuten elokuvia, kirjallisuutta, muistitietoa, puolustusvoimien asiakirjoja ja lehdistöä. Osassa artikkeleita hyödynnetään sukupuolentutkimuksen ja sukupuolihistorian piirissä tavallisia käsitteitä, joista keskeisin lienee *maskuliinisuus*. Tämän näkökulman hyväksikäyttö

artikkeleissa vaihtelee. Seitsemän kirjoittajan yhteistyö on tuottanut kuitenkin monipuolisen kokonaisuuden, jonka osat tukevat toisiaan. Monen kirjoittajan yhteistyö on toki myös johtanut kerronnan ja kieliasun vaihtelevuuteen kirjoittajien käyttäessä historia-alalle tyypillistä helppolukuista kieltä.

Kirjan kysymyksenasettelu vastaa tarpeeseen: Artikkelit auttavat ymmärtämään arkikielessä suhteellisen yleisten sotaan ja sotilaana olemiseen liittyvien käsitteiden, kuten veteraaniuden historiallisuutta. On tavallaan erikoista, että miesten tutkiminen sukupuolensa edustajina on sotavuosien historiankirjoituksen kontekstissa jäänyt vähäiseen rooliin. Siksi tällaisen kirjan aika on erityisesti nyt, kun keskustelu sodista ja sotilaana olemisesta on läsnä suomalaisessa yhteiskunnassa. Kirjan pääosassa oleva suomalainen sotilas tulee tutkimustyössä yhdistetyksi eri aikojen mieheyteen ja miesihanteisiin. Esimerkiksi Kleemola sivuaa artikkelissaan ajatusta hyvästä ja huonosta veteraanista, Tikka suojeluskuntalaisuuden suhdetta sotienvälisen Suomen ihannekansalaisuuksiin ja Jalonen vuosituhannen vaihteen sotaelokuvien sotakuvausta.

Koska kirjan pääpaino on toisen maailmansodan kokeneissa miehissä, jää hyvin pieneen rooliin keskustelu soturi-ihanteesta, jota suomalaiset ovat toisen maailmansodan jälkeen tuottaneet armeijan ja kriisinhallintatehtävien yhteyksissä. Jo termin *kriisinhallintaveteraani* käyttöönotto puoltaisi tällaisen pohdinnan paikkaa.

Artikkelikokoelma on ollut viime vuosikymmenien sotahistoriankirjoituksessa tehokas formaatti tuottaa uusia näkökulmaa suosittuun tutkimus- ja tietokirjakokonaisuuteen. Käsillä olevan teoksen kohdalla voikin viitata 2006 ilmestyneeseen Tiina Kinnusen ja Ville Kivimäen toimittamaan *Ihminen Sodassa* -artikkelikokoelmaan, joka toi esille uusia tulokulmia talvi- ja jatkosan historiaan. *Sinivalkeisia sotureita* -kirjan ansioita on tunnistaa suomalainen sotilas historiallisena ilmiönä ja tuottaa tietoa tämän ilmiön kehityksestä sadan vuoden kaarella. Tältä osin käsissä on kirja, joka tarjoaa uusia näkökulmia sotahistoriaan perehtyneelle lukijalle, ja johon tuleva suomalaismiehiä sodassa käsittelevä tutkimus tulee viittaamaan.